

BBABAC – Bacheloroppgave med forskningsmetode

Hvilke årsaker har betydning for frafall i videregående skole

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i barnevern

UIS mai 2024

Kandidatnummer: 6026

Antall ord: 9720

Innhold

Forord	3
1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for tema	4
1.2 Presentasjon av problemstilling	5
1.3 Begrepsavklaring	5
1.3.1 Internaliserende vansker	5
1.3.2 Eksternaliserende vansker	5
1.3.3 Læringsmiljø.....	5
1.3.4 Psykisk syke foreldre	6
1.3.5 Fattigdom.....	6
1.3.6 Ensomhet.....	6
1.3.7 Psykiske lidelser	6
1.3.8 Frafall	6
1.4 Formål med oppgaven	6
2.0 Teoretisk forståelsesramme	7
2.1 Bronfenbrenners bioøkologiske utviklingsmodell	7
2.2 Relasjonsteori	7
3.0 METODE	9
3.1 Valg av metode	9
3.2 Litteraturstudie som metode	10
3.3 Datainnsamling	10
3.4 Inklusjons- og eksklusjonskriterier	11
3.5 Analyse	12
3.6 Presentasjon av forskningsartiklene	14
3.7 Studiens troverdighet	17
4.0 Diskusjon av funn	19
4.1 Betydningen av psykiske plager for frafall i videregående skole	19
4.2 Reproduksjon sosiale forhold	21
4.3 Faglig prestasjons effekt på frafall i videregående skole	23
4.4 Psykososialt læringsmiljøfaktorer	25
5.0 Avslutning	27

Litteraturliste	29
Vedlegg	31

Forord

Vil takke min veileder Tina Bojovic for godt samarbeid med diskusjoner og gode innspill på det faglige innhold i teksten samt motivasjon til å jobbe med oppgaven.

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for tema

Videregående skole er inngangsporten til det etablerte og utdannede voksenliv. Etter fullført videregående opplæring mottar en enten et fagbrev med dokumentasjon som kvalifiserer til jobb innenfor yrkesfaglig næring eller vitnemål med studiekompetanse som kvalifiserer for opptak til høyere utdanning. Siden skolereformen Reform 94 fikk alle rett til videregående opplæring, men ikke en plikt (Markussen, 2017, s. 22). Valgmulighetene er store både for valg av utdanningsprogram og skoler. Til tross for et variert spekter av valgmuligheter, er det likevel nesten 20% som ikke har fullført videregående opplæring 5 til 6 etter å ha startet (SSB, 2023). De som ikke fullfører videregående utdanning har en svakere tilknytning til arbeidslivet, vil ofte få lavere inntekt, dårligere helse og en økning i kriminalitet (Ridder et al, 2012; Rumberger 2011 sitert i Holen et al., 2018). En kvalitativ studie gjennomført av Hilde Marie Thrana (2017) som undersøkte ungdommers forklaringer på hvorfor de ikke fullførte videregående skole finner at en stor andel av ungdommene hadde to, eller flere skoleavbrudd (Thrana, 2017, s. 92). Å undersøke årsaker til frafall i videregående skole er derfor et viktig politisk tema som påvirker samfunnet som en helhet. Det har også sosialfaglig relevans da skolen er en aktuell arbeidsplass for barnevernspedagoger og sosialfaglig utdannede, hvor de kan møte og arbeide med barn i utsatte livssituasjoner. I denne oppgaven skal jeg undersøke årsaker som har betydning for frafall i videregående skole. Å undersøke årsaker til frafall i videregående skole er relevant for barnevernspedagoger og sosialfag ettersom skolen er en aktuell arbeidsplass for barnevernspedagoger og sosialfaglig utdannede ofte i form av miljøterapeuter eller miljøveiledere. Barnevernspedagoger kan med sin kunnskap om barn og deres utvikling arbeide forebyggende mot frafall i videregående skole.

Min interesse for temaet fikk jeg først da vi lærte om frafall i videregående skole i første semester av studiet. Hvilke årsaker som er gjeldende og hva som kan forebygge frafall var det som vekket min faglige interesse. Jeg har derfor valgt å basere bacheloroppgavens tematikk på dette.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Videregående skole er en arena de aller fleste ungdommer deltar på etter grunnskolen. Skolen er en aktuell arbeidsplass for barnevernspedagoger som miljøterapeuter eller miljøveiledere, hvor de kan arbeide med elever som er i utsatte livssituasjoner. Jeg ønsker derfor å utforske årsaker for frafall i videregående skole, og min problemstilling blir derfor som følger:

«Hvilke årsaker har betydning for frafall i videregående skole?»

I denne oppgaven skal jeg primært se på hvilke årsaker som fører til frafall i videregående skole. De vitenskapelige artiklene som er valgt for denne litteraturstudien tar også for seg hva som kan virke forebyggende mot frafall. Dette vil også i noen grad inkluderes i presentasjon av funn og drøfting.

1.3 Begrepsavklaring

I denne delen av besvarelsen vil jeg redegjøre for sentrale begreper som går igjen i oppgaven.

1.3.1 Internaliserende vansker

Internaliserende vansker er rettet mot personen selv. Lidelser som angst og depressive lidelser er eksempler på internaliserende vansker. Selvmord og selvskading er også definert som internaliserende vansker. Spiseforstyrrelser og spiseproblematikk har mange fellestrekk med internaliserende vansker, men blir ikke alltid klassifisert som det (Kvello, 2008, s. 398).

1.3.2 Eksternaliserende vansker

Eksternaliserende vansker er rettet mot en persons miljø, andre, eller den fysiske omverdenen. Ulike typer atferdsvansker, ADHD og vold er eksempler på dette, men annen atferd som rusproblemer og kriminalitet kan og regnes som eksternaliserende vansker (Kvello, 2008, s. 398).

1.3.3 Læringsmiljø

Læringsmiljø kan bredt defineres som alt som har betydning for elevenes opplevelse av skolen, for deres faglige og sosiale læring og deres generelle situasjon og trivsel i skolehverdagen (Nordahl, 2019; Skaalvik & Skaalvik, 2018 sitert i Schmid, 2021).

1.3.4 Psykisk syke foreldre

Bunkholdt & Kvaran (2021) definerer alvorlig psykisk syke foreldre som foreldre som enten lider av psykose, alvorlige depresjoner, bipolar sykdom og personlighetsforstyrrelse (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 154).

1.3.5 Fattigdom

I litteraturen skilles det mellom to definisjoner på fattigdom. Absolutt fattigdom og relativ fattigdom (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 141). Absolutt fattigdom handler om å ikke ha det mest nødvendige for å overleve, for lite mat, ikke noe bosted, sulte og fryse. Relativ fattigdom er å ha disse nødvendige ressursene, men å ikke ha tilgang til ressurser som de fleste omkring har, som for eksempel tilgang på bøker, spesielle klesplagg eller merkevarer (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 141).

1.3.6 Ensomhet

Ensomhet defineres som en *subjektiv og ubehagelige opplevelse av avvik mellom ens ønsket og faktiske sosiale relasjoner* (Pearlman & Peplau, 1981 sitert i Tvedt & Bru, 2023).

1.3.7 Psykiske lidelser

Psykiske lidelser er en samlebetegnelse på sykdommer og tilstander som påvirker tanker og følelser (Malt & Ulriksen, 2022).

1.3.8 Frafall

Frafall defineres som ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse fem år etter at man startet i videregående opplæring (Reegård & Rogstad, 2017, s. 11).

1.4 Formål med oppgaven

Denne oppgaven har som formål å undersøke hvilke årsaker som har betydning for frafall i videregående skole, samt noen faktorer som forebygger frafall. Oppgaven søker og etter å få fram mer kunnskap om frafall i videregående skole gjennom å granske et utvalg av litteraturen på feltet.

2.0 Teoretisk forståelsesramme

I dette kapitlet vil det teoretiske rammeverket for denne oppgaven presenteres. Teoriene vil bli brukt til å drøfte funn fra tre vitenskapelige artikler. Det vil bli redegjort for Urie Bronfenbrenners bioøkologiske modell, samt relasjonsteori.

2.1 Bronfenbrenners bioøkologiske utviklingsmodell

Russisk amerikansk psykolog Urie Bronfenbrenner har ifølge Karlsen (2021) utviklet en modell som beskriver menneskers utvikling i samspill med omgivelsene. Han plasserer individet med sine psykologiske og biologiske forutsetninger i et komplekst økologisk system (Karlsen, 2012, s. 153). Dette kalles for et økosystem (Helgesen, 2021) og det kan deles inn i fem nivåer rundt individet (Helgesen, 2021). Det første nivået, mikrosystemet er de sosiale kontekstene som gir relasjoner, aktiviteter og roller, det er alle sosiale relasjoner der barnet er i direkte kontakt med andre mennesker (familien, klasserommet, vennekretsen). Det andre nivået er mesosystemet, mesosystemet er samspillet mellom ulike mikrosyster (eksempelvis relasjonen mellom foreldre og skole). Det tredje nivået, eksosystemet har ingen direkte påvirkning på barnet, men påvirker barnet indirekte gjennom personer som er viktige for barnet og gjennom barnets umiddelbare kontekst (foreldrenes arbeidsplass er et eksempel). Det fjerde nivået, makrossystemet handler om samspillet mellom barnets umiddelbare kontekst og sosiokulturell kontekst (eksempler på dette er det å bo i en norsk kommune, lover, politisk vedtak og kulturelle trender). Det femte og siste nivået er kronosystemet, som handler om endringer i økosystemer over tid (skilsmisse, politiske omveltninger og økonomiske kriser er eksempler), kronosystemet er og det systemet som tar tidsperspektivet i beregningen (Helgesen, 2021, s. 179; Karlsen, 2012, s. 153)

2.2 Relasjonsteori

Schiefløe (2022) beskriver sosiale relasjoner som to aktører som er knyttet sammen på grunnlag av gjensidige forventninger og gjentatt interaksjon. Noen relasjoner har formelt grunnlag, som

forholdet mellom ledere og ansatte. De fleste relasjonene vi inngår i er likevel av uformell karakter som vi selv har valgt å engasjere oss i, som for eksempel venneforhold. Koblingen må imidlertid være varig for at det skal kunne regnes som en relasjon. Vi kan også skille mellom primære og sekundære relasjoner (Schiefløe, 2022, s. 53). Primære relasjoner er personlige, ubegrenset og knyttet til positive følelser. Relasjonspartneren anses som å være uerstattelig. Eksempler er relasjonene mellom kjærester, eller foreldre og barn. Sekundære relasjoner er det motsatte av en primær relasjon. Relasjonen har ikke verdi i seg selv, ingen følelser er involvert og relasjonspartneren er fullstendig utskiftbar. En måte å kategorisere relasjoner innenfor sosiologien kalles Parsons mønstervariabler (Parsons, 1991, sitert i Schiefløe, 2022, s. 54). Disse deles inn i fem dimensjoner, jeg skal gjøre rede for én av dem, og går ikke nærmere inn på de andre grunnet oppgavens omfang og teoriens relevans til problemstillingen. Den ene dimensjonen er spørsmålet om universalisme vs. partikularisme (Schiefløe, 2022, s.54). Universalisme betyr at alle behandles likt etter standardregler, mens partikularisme er særbehandling. Et eksempel som kan illustrere dette er læreren/sosialarbeideren som behandler alle likt, og opptrer dermed universalistisk, men læreren/sosialarbeideren som gir favorittelevne særskilte fordeler og behandler disse annerledes, opptrer partikularistisk (Schiefløe, 2022, s. 54).

I ungdomstiden er det jevnaldrende og venner som blir de viktigste i barnets liv (Kvælle, 2008, s. 172). De aller fleste barn og unge har mange og gode venner. Det er viktig å ha venner for å bli sosialt akseptert, og venner kan være viktige støttepartnere når en trenger emosjonell, praktisk eller sosial støtte (Schiefløe, 2022, s. 178). Venner har en annen viktig funksjon når ungdommer skal «finne seg selv» som referansepersoner, identifikasjonsfigurer, samspillpartnere og tilbakemeldere (Schiefløe, 2022, s. 178). Vennerelasjoner har betydning for individets selvbilde og psykososiale utvikling (Schiefløe, 2022, s. 178). Betydningen av sosiale relasjoner tydeliggjøres i mangelen på dem. Som Schiefløe (2022) beskriver er betydning som *mobiliserbart støtteapparat* av særlig viktig karakter. Dette omhandler den støtten vi mottar fra andre i form av råd, praktisk hjelp, oppmuntring, beskyttelse mot å begå feiltrinn, eller som buffer mot stress når ting går galt har vesentlig betydning for livskvaliteten (Schiefløe, 2022, s. 132). Å ha mangel på sosiale relasjoner, også kalt ensomhet, har ikke tilgangen til denne støtten en kan få i relasjoner og er utsatt for en rekke problemer som dårligere helseutvikling, psykiske problemer, depresjon og selvmord (Schiefløe, 2022, s. 154).

3.0 METODE

Metode er ifølge Thidemann (2019) den systematiske fremgangsmåten en bruker for å samle inn kunnskap og informasjon for å belyse en problemstilling. I metodekapitlet beskrives hvordan en går frem med informasjonsinnhenting, og det skal være presist formulert. Metodebeskrivelsen skal være så presist formulert at andre skal kunne etterprøve det som har blitt gjort og få samme resultat. Problemstillingen man har valgt er det som velger hvilken metode som passer best, derfor kan det være lurt å spørre seg *hva* og *hvem* skal undersøkes, *hvordan* og *hvorfor* dette skal undersøkes (Thidemann, 2019, s. 74). Det er ikke alltid forskeren klarer å gjennomføre undersøkelsen helt som vi skulle ønske, heller er det ikke alltid metoden fanger opp det vi ønsker å undersøke. Det er derfor viktig å beskrive hvordan usikkerhet med metoden eller gjennomføringen kan virke inn på resultatet (Dalland, 2020, s. 56). Jeg skal derfor i denne delen av oppgaven redegjøre for metode og valg av metode.

3.1 Valg av metode

Det finnes ulike metoder å ta i bruk. En skiller ofte mellom kvantitativ, kvalitativ, litteraturstudie og dokument-studie. Kvantitativ metode undersøker målbare enheter som tall og prosent og presenteres i form av statistikk. Kvalitativ metode kalles den *forstående* kunnskapstradisjonen, denne metoden undersøker meninger, opplevelser, erfaringer som ikke kan måles med tall eller prosent som i kvantitativ metode (Thidemann, 2019). I en litteraturstudie systematiserer man kunnskap fra skriftlige kilder (Thidemann, 2019). Magnus & Bakketeig (2000) definerer å systematisere som å samle inn litteratur og kritisk lese tekstene og til slutt sammenfalle resultatene (Magnus & Bakketeig, 2000 sitert i Thidemann, 2019, s. 76). En dokument-studie henter data fra dokumenter, eksempler kan være politiske dokumenter som NOU'er, avisartikler og reklamer. Jeg har muligheten til å velge mellom dokument-studie og litteraturstudie i bacheloroppgaven. Jeg valgte litteraturstudie hvor det er mulighet for å samle inn og analysere artikler som benytter både kvalitativ og kvantitativ metode.

3.2 Litteraturstudie som metode

Når man gjennomfører en litteraturstudie gjør man en systematisk gjennomgang av kunnskapen på et bestemt område (Thidemann, 2019, s. 78). En litteraturstudie er et omfattende søk og tolkning av litteraturen på et bestemt tema (Aveyard, 2014, s. 2). Når man gjennomfører en litteraturstudie begynner man med å identifisere en problemstilling og søker etter svar ved å analysere relevant litteratur ved å ta i bruk en systematisk fremgangsmåte (Aveyard, 2014, s. 2). Et grundig søk og gjennomgang av litteraturen gir leseren en ny forståelse som bare er mulig gjennom å lese og sammenfatte resultatene og tolke relevant informasjon i lys av annen informasjon (Aveyard, 2014, s. 2).

Det finnes ulike typer litteraturstudier, og størrelsen og nivå av grundighet varierer. Systematisk litteraturstudie er en metode som oppsummerer all forskningen på et felt, disse kalles også meta-analyse eller meta-syntese og blir gjennomført av forskerteam. Bacheloroppgavens omfang gir ikke rom for grundigere meta-analyser derfor gjennomfører jeg en forenklet utgave, noe Aveyard (2014) mener passer for bachelorstudenter (Aveyard, 2014 sitert i Thidemann, 2019, s.96).

I oppgaven min velger jeg å bruke litteraturstudie som metode for å dykke dypere inn i problemstillingen. Etersom jeg vil undersøke årsaker som har betydning for frafall i videregående skole, valgte jeg å gjøre en litteraturstudie da jeg tror jeg kan finne bedre svar ved å undersøke kvantitative data som kan si noe om et stort utvalg av informanter. I en litteraturstudie kan jeg undersøke litteratur som benytter ulike metoder, jeg kunne også inkludert artikler med forskjellige metoder. Eksempelvis artikler med kvalitativ og kvantitativ metode. I denne oppgaven har jeg valgt å undersøke litteratur som er kvantitativ.

3.3 Datainnsamling

I starten søket jeg på databasene Oria og Idunn med norske søkeord. Ordene «fracfall» og «videregående skole» var det jeg søkte med og fant lite resultater. Søkeordene «fracfall videregående skole» resulterer i 10 artikkel og etter en gjennomlesning av titlene finner jeg ut at disse artiklene ikke passer til min oppgave da de ikke omhandler årsaker eller tiltak knyttet til frafall i videregående skole. Deretter rettet jeg søket mot artikler og søkte på databasen Academic Search Premier etter råd fra min veileder.

I Academic Search Premier søkte jeg med søkeordene «dropout AND (upper secondary school or high school or upper secondary education) AND (norway or norwegian) “

Dette søket resulterte i 61 artikler. Retningslinjene for bacheloroppgaven stiller krav om artikler som ikke er eldre enn 5 år, dermed justerte jeg til artikler som er publisert etter 2018 og dette resulterte i 27 artikler. Jeg startet med å lese gjennom de øverste artiklene og samle de inn i mapper basert på hva de handlet om. Etter å ha lest gjennom 10 artikler stod jeg igjen med 8 artikler om årsaker og 2 artikler om tiltak. Et flertall av artiklene om årsak handlet om psykisk helse og læringsmiljø, og her i fra valgte jeg tre artikler som omhandlet psykisk helse og/eller læringsmiljø. Jeg valgte å fokusere på artikler om årsaker, da jeg fant flere artikler som omhandlet dette temaet og spisset problemstillingen i denne retningen.

3.4 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Ved å definere inklusjons og eksklusjonskriterier tydeliggjør dette søket og man vet mer konkret hva man leter etter av kunnskap. Inklusjonskriterier kan ifølge Thidemann (2019) eksempelvis være type publikasjon, om det er fagvurderede artikler, bare kvalitative eller bare kvantitative artikler, utgivelsesår, publiseringspråk, kjønn, osv. Eksklusjonskriterier kan være publikasjoner som ikke er eldre enn et bestemt antall år, artikler som ikke er fagvurderede eller artikler som ikke kan anvendes i en norsk kontekst (Thidemann, 2019, s.83). Jeg valgte å ekskludere artikler på norsk da de jeg fant ikke omhandlet årsaker til frafall i videregående skole. Jeg måtte også ekskludere artikler som var eldre enn 5 år gamle da retningslinjene stilte krav om dette. Derfor kunne jeg ikke inkludere artikler som var publisert før 2018, da bacheloroppgaven ble påbegynt høsten 2023. Jeg valgte å ekskludere artikler som omhandlet frafall fra høyere utdanning, da problemstillingen min retter seg mot videregående skole. Mine inklusjonskriterier ble artikler som var publisert etter 2018, som inneholdt søkeordene «dropout» og (upper secondary school or high school or upper secondary education). Jeg oppdaget fort at et flertall av artikler benyttet kvantitativ metode. Under søket fant jeg én artikkel som benyttet kvalitativ metode, etter å ha lest gjennom denne besluttet jeg å inkludere artikler som bare var kvantitative da jeg mener kvantitative data kan gi et bedre og mer generaliserbart svar på problemstillingen om årsaker som har betydning for frafall i videregående skole.

De tre artiklene jeg har valgt er:

1. Completion of upper secondary education: Predictions of the psychosocial learning environment and academic achievement (Tvedt & Bru, 2023)

2. A Chance Lost in the Prevention of School Dropout? Teacher-Student Relationships Mediate the Effect of Mental Health Problems on Noncompletion of Upper-Secondary School (Holen et al., 2018)
3. The Impact of Mental Health Problems in Adolescence on Educational Attainment (Simson et al., 2022)

3.5 Analyse

Jeg har tatt i bruk Aveyards tematiske analysemodell (Aveyard, 2014) med utgangspunkt i Thidemann (2019) sin bok (Thidemann, 2019). Jeg startet mitt analysearbeid ved å lese gjennom alle artiklene med spørsmålene *hva er årsakene til frafall, hvorfor er dette årsaker og hva forebygger frafall*. Ved å lese gjennom artiklene og lete etter årsaker til frafall, hvorfor dette var årsaker samt hva som forebygger frafall fikk jeg et innblikk i disse ulike spørsmålene og dette hjalp meg sette i gang med å identifisere temaer i hver av artiklene, som er det første steget i en tematisk analyse slik Aveyard beskriver (Aveyard 2014 sitert i Thidemann, 2019, s. 96). Jeg gikk direkte til resultatdelen i hver artikkel og leste gjennom grundig for å identifisere sentrale temaer. Aveyard anbefaler at man bruker markeringstusj (Aveyard, 2014, s. 144). Etter å ha lest gjennom artiklene identifiserte jeg temaer i hver av artiklene som vises i tabellen under. Aveyard (2014) anbefaler at man setter opp en tabell for å få bedre oversikt over artiklene og de sentrale temaene som blir identifisert (Aveyard, 2014, s. 143). En oversiktstabell samler alle artiklene i ett dokument og man kan se likheter og forskjeller mellom artiklene. Tabellen er til hjelp i analysearbeidet hvor jeg kan få en oversikt over hver av artiklenes temaer.

Tabell 1.

Navn og år	Tittel	Formål	Metode	Respondenter	Alder	Sentrale temaer
Tvedt og Bru, 2023	Completion of upper secondary education: Predictions of the psychosocial learning environment and academic achievement	Utforsker hvorvidt psykososialt læringsmiljø faktorer opplevd tidlig på videregående skole påvirker sannsynligheten for å fullføre videregående skole, enten direkte eller indirekte	Kvantitativ metode: Registerdata kombinert med spørreskjema	N=1241	15-16 år	Sosiale erfaringer Opplevd emosjonell støtte Dårlige relasjoner med sine lærere Emosjonell støtte Ensomhet Sosiale mål Faglige prestasjoner Psykiske plager Eksternaliserende vansker Elev-lærer forholdet

		gjennom faglige prestasjoner.				Opplevelse av lærerstøtte Positive relasjoner med medelever
Holen, Waaktaar & Sagatun, 2018	A Chance lost in the Prevention of School Dropout? Teacher-Student Relationships Mediate the Effect of Mental Health Problems on Noncompletion of Upper-Secondary School	Å undersøke elev-lærer forholdet som en mulig mekanisme for å redusere assosiasjonen mellom psykiske plager, karakterer, og eventuell avslutningen av skolegangen.	Kvantitativ metode: Registerdata kombinert med spørreskjema	N=10,931	15-16 år	Elev-lærer forhold Lavere karakterer Foreldre med lav utdanning Eksternaliserende vansker Psykiske plager Faglige prestasjoner
Simson, Brekke & Hardoy, 2022	The Impact of Mental Health Problems in Adolescence on Educational Attainment	Å utforske diagnostisert internaliserende og eksternaliserende vansker på fullføring av utdanning.	Registerdata fra fem årskull. Inkludert data om utdanning og data fra Norsk pasientregister (NPR)	N=242,542 elever	15-17 år	Psykiske plager Eksternaliserende vansker Internaliserende vansker

Etter å ha lest gjennom artiklene og identifisert sentrale temaer i de enkelte artiklene systematiserte jeg temaene i en tabell som gir meg oversikt over hvilke temaer som gjentas i artiklene, og hvilke temaer som bare passer i enkelte eller noen, men, ikke alle av artiklene. Ved å sette opp en slik tabell får du et mer oversiktlig bilde av de foreløpige temaene dine (Thidemann, 2019, s. 97). Når jeg hadde identifisert og navngitt de ulike temaene fra artiklene ved å enten bruke samme navn som de forekom i artikkelen eller parafrasere dem kunne jeg så kombinere de ulike respektive temaene til nye, mer omfavnende temaer. Dette resulterte i fire ulike temaer; *Betydningen av psykiske plager for frafall i videregående skole*, *Reproduksjon av sosiale forhold*, *Faglig prestasjons effekt på frafall i videregående skole* og *Psykososialt læringsmiljøfaktorer*. Tema fra artiklene, samt sammenfattede tema vises i tabellen under.

Tabell 2.

Tema fra artiklene	Sammenfattet tema
Ensomhet Psykiske plager Eksternaliserende vansker Internaliserende vansker Dårlige relasjoner med sine lærere Elev-lærer forhold	Betydningen av psykiske plager for frafall i videregående skole
Sosiale erfaringer Foreldre med lav utdanning Lavere karakterer	Reproduksjon av sosiale forhold
Lavere karakterer Foreldre med lav utdanning Dårlige relasjoner med sine lærere Faglige prestasjoner	Faglig prestasjonseffekt på frafall i videregående skole

Det jeg har gjort (som vises i modellen ovenfor) er å systematisere de sentrale temaene/kodene fra de ulike artiklene under et sammenfattet tema som jeg kom frem til gjennom analysen (Thidemann, 2019, s. 97). Dette er mine funn, og disse vil drøftes i kapittel 4.

3.6 Presentasjon av forskningsartiklene

Under skal jeg presentere de tre forskningsartiklene jeg har valgt for denne oppgaven. Jeg skriver et sammendrag av artiklene og peker på sentrale temaer jeg mener passer for denne oppgaven.

Artikkel 1: Completion of upper secondary education: Predictions of the psychosocial learning environment and academic achievement (Tvedt & Bru, 2023).

Sammendrag: Denne artikkelen utforsker hvorvidt psykososialt læringsmiljø faktorer opplevd tidlig på videregående skole påvirker sannsynligheten for å fullføre videregående skole, enten direkte eller indirekte gjennom faglige prestasjoner. Studien er kvantitativ og henter data fra 1241 elever i Norske videregående skoler. Informasjonen ble hentet inn fra nasjonale registerdata som inkluderte karaktersnittet fra siste året på ungdomsskolen og fullføring av videregående skole, og selvrapporing fra informantene. Selvrapporingen foregikk på skolen hvor elevene fulget ut digitale spørreskjema. Selvrapporingen inkluderte opplevd emosjonell støtte fra lærere og ensomhet blant elevene. Forfatterne formulerer tre forskningsspørsmål, (1) «*I hvilken grad predikerer skoleprestasjoner (fra siste året på ungdomsskolen) fullføring eller frafall fra videregående skole*». (2) «*I hvilken grad elevers opplevde emosjonell støtte fra lærere første året på videregående skole predikerer fullføring (eller frafall) fra videregående skole, enten direkte eller gjennom faglige prestasjoner*». (3) «*I hvilken grad ensomhet blant elever første året på videregående skole predikerer fullføring (vs frafall) av videregående skole enten direkte eller gjennom faglige prestasjoner*». Studiens resultater viser en indirekte positiv effekt på fullføring for emosjonell støtte fra lærere, mediert av faglige presentasjoner. En direkte negativ effekt på fullføring når det gjaldt ensomhet blant elever. De elevene som hadde betydelig ensomhet, var fullføringsraten 10 prosentpoeng lavere enn de elevene som ikke rapporterte ensomhet. Artikkelen konkluderer med at ensomhet blant elever er en betydelig risiko for å ikke fullføre videregående skole, men på andre siden er opplevd emosjonell støtte fra lærere en faktor som promoterer fullføring.

Artikkel 2: A Chance Lost in the Prevention of School Dropout? Teacher-Student Relationships Mediate the Effect of Mental Health Problems on Noncompletion of Upper-Secondary School (Holen et al., 2018).

Sammendrag: Denne studien utforsker elev-lærer forholdet som en mulig mekanisme for å redusere assosiasjonen mellom psykiske plager, karakterer og eventuell avslutning av skolegangen. Psykiske plager og elevenes forhold til sine lærer ble målt gjennom

selvrapportering i tiende klasse. Registerdata supplerer studien med opplysninger om fullføringsstatus fra 10,931 elever i tiende klasse i Norge. En «dual-factor serial mediator model» blir benyttet for å utforske psykiske plagers effekt på frafall som blir mediert av elev-lærer forholdet via karakterer. Resultatene indikerer at elev-lærer forholdet fungerer som en potensiell mekanisme for å redusere assosiasjonen mellom psykiske plager og frafall. Samtidig, opplevde elever med psykiske plager mindre støttende lærere. Forfatterne deler opp forskningsspørsmålene til å undersøke forholdene mellom de ulike medierende faktorene. Altså elev-lærer forholdet og karakterer.

Først undersøker forskerne elev-lærer forholdets assosiasjon med karakterer. Deretter undersøkes assosiasjonen mellom psykiske plager og elev-lærer forholdet. Til slutt blir elev lærer forholdet studert som en mulig mekanisme i assosiasjonen mellom psykiske plager og karakterer. Hovedfunnene fra artikkelen blir presentert i konklusjon delen. Forfatterne presenterer hovedfunnene at elever med psykiske plager rapporterer mindre støttende og varme lærere og at dette kan bidra til risikofaktorene knyttet til disse elevenes lavere faglige prestasjoner og eventuell frafall av videregående skole.

Artikkel 3: The Impact of Mental Health Problems in Adolescence on Educational Attainment (Simson et al., 2022).

Sammendrag: Denne artikkelen utforsker diagnostisert internaliserende og eksternaliserende vanskers påvirkning fullføring av utdanning. Studien er kvantitativ og henter data fra 5 kull i perioden 2008-2012. Utvalget er alle ungdommer i alderen 15-17 i perioden 2008-2012 i norske videregående skoler. Opplysninger om skolegang og fullføringsgrad samt helseopplysninger blir hentet fra nasjonale registerdata. NPR supplerer helseopplysningene. Studiens analyse viser at elever med eksternaliserende vansker har 38 prosentpoeng lavere sjanse for å fullføre videregående skole for gutter, og 40 prosentpoeng lavere sjanse for jenter. Sammenlignet med sine friske medelever. For internaliserende vansker er tallene 29 prosentpoeng for gutter og 26 prosentpoeng for jenter lavere sjanse for å fullføre videregående skole. Studien utforsker også eksternaliserende og internaliserende vanskers virkning på sannsynligheten for å ta høyere utdanning. Artikkelen konkluderer med en negativ påvirkning på sannsynligheten for å ta høyere utdanning for eksternaliserende og internaliserende vansker.

3.7 Studiens troverdighet

Dalland (2014) skriver at data må være samlet inn på en måte at de er pålitelige, selv om dataen i utgangspunktet er relevant. Da må de ulike leddene i prosessen være frie for unøyaktigheter (Dalland, 2014, s. 120). Pålitelighet kalles gjerne også for reliabilitet. Validitet handler om gyldighet eller relevans. Det er et grunnleggende krav at data må være relevante til problemstillingen. Det er like relevant når man søker data i litteratur som når mennesker er informasjonskilden (Dalland, 2014, s. 120). Det holder ikke at kildene er relevante, dataene man henter fra kildene må også være relevante. Spørsmålene må hele tiden ses på bakgrunn av problemstillingen (Dalland, 2014, s. 120.) Studiens troverdighet styrkes ved at jeg har vært nøye i utvalg av artikler, jeg har bare valgt å undersøke fagfelleverderte artikler, samt vært oppmerksom på at artiklene var publisert innen en ramme på fem år. Dette sikrer at forskningen er ny og relevant. Jeg har og gått til artiklenes styrker og svakheter og har systematisert dette under vedlegg 2. Å sammenligne studienes styrker og svakheter har to funksjoner (1) leseren og forfatteren av denne oppgaven får et reflektert forhold til studiens svakheter, (2) styrkene i hver av artiklene trekkes fram og jeg kan trekke slutninger om hvilken artikkel som har høyest kvalitetsnivå av evidens som kan besvare min problemstilling, og dette bidrar igjen til at leseren får et mer reflektert og nyansert forhold til studiens metodiske styrker og svakheter. Økt kunnskap om studiens styrker og svakheter styrker studiens troverdighet i hver sin retning, en kan være kritiske til resultater og funn i studien i lys av svakheter i studien, en kan og støtte opp og argumentere for studienes funn og resultater i lys av studienes styrker. Jeg går mer i dybden på de ulike artiklenes styrker og svakheter i underkapitlet nedenfor.

3.8 Kildekritikk

Kildekritikk er de metodene som brukes for å fastslå om en kilde er sann. Her vurderer man og karakteriserer de kildene som benyttes (Dalland, 2014, s. 67). Videre skriver Dalland (2014) at det er to sider til kildekritikk, den første handler om hjelp til å finne frem til den litteraturen som best mulig kan belyse problemstillingen en har valgt. Dette kalles for *Kildesøking* eller *litteratursøking*. Den andre handler om å gjøre rede for den litteraturen en har brukt i oppgaven (Dalland, 2014, s. 68). Oppgavens faglighet og troverdighet er avhengig av at kildegrunlaget er godt beskrevet og begrunnet (Dalland, 2014, 67). Etersom min studie bare undersøker

kvantitative artikler kan dette bare si noe generelt om temaet, jeg kan med andre ord gå glipp av meningsfull informasjon i kvalitative undersøkelser.

Neste steget var å vurdere styrken av studiene, og sammenligne «evidence». Måten jeg gjorde dette på var å kritisk vurdere artiklene ved hjelp av en sjekkliste. Symonds & Tangs (2024) sjekkliste er egnet til å vurdere kvaliteten på både kvantitativ, kvalitativ og studier som benytter begge metodene, såkalte «mixed methods» studier (Symonds & Tang, 2024). Sjekklisten har ulike lister som passer til alle metodene. Listene varierer i antall spørsmål, med 4,6 eller 8 sjekkpunkter. Hvert av spørsmålene gir en poengscore på 1-3, og summen av poengene sammenlagt gir et tall som kan omgjøres til en prosent som sier noe om kvaliteten på artiklene. Ut ifra denne prosenten og poengscoren blir studien vurdert som enten «poor» «moderate» eller «high» kvalitet (Symonds & Tang, 2024). Alle tre artiklene mine havnet under moderat kvalitet etter å ha gjennomført sjekklisten på dem. Med dette verktøyet som kan måle kvaliteten på studiene kan jeg sammenligne studiene og vurdere hvilken jeg skal legge mest vekt på når jeg presenterer funnene mine, likevel, ettersom alle studiene fikk en moderat kvalitetsvurdering kan jeg ikke vurdere ut ifra dette hvilken som er sterkest og hvilken jeg skal fokusere mest på i funn kapitlet. Dermed ønsket jeg å sammenligne studiene på en annen måte. Da gikk jeg til *Styrker og svakheter*-delen av studiene og sammenlignet disse. En gjennomgående svakhet for to av artiklene var at psykiske plager ble målt gjennom selvrapportering. Selvrapportering er et subjektivt mål og definisjonsmakten til å vurdere hva som er friskt og hva som er avvikende ligger hos informantene selv. Dermed kan en ikke trekke objektive konklusjoner på psykiske plagers direkte påvirkning på frafall. Den tredje studien, Simson et al (2022) måler psykiske plager gjennom Norsk Pasient Register (NPR), som er et objektivi mål av psykiske plager (Simson et al, 2023). Ettersom denne studien kan si noe objektivi om psykiske plagers virkning på frafall i videregående skole vil jeg vurdere denne studien som den med sterkest evidens til min problemstilling.

4.0 Diskusjon av funn

I denne delen av besvarelsen vil jeg diskutere funn fra de tre vitenskapelige artiklene i lys av teori som er blitt presentert i kapittel 2 og oppgavens problemstilling.

4.1 Betydningen av psykiske plager for frafall i videregående skole

Kvello (2008) presenterer internaliserende vansker som psykiske plager rettet mot en person selv. Angstlidelser og depresjon er de mest vanlige internaliserende vanskene. I artikkel 1 (Tvedt & Bru, 2023) blir psykososiale læringsmiljøfaktorer målt med effekt på frafall i videregående skole. Disse er opplevd emosjonelle støtte fra lærere og ensomhet. Pearlman & Peplau (1981) definerer ensomhet som en subjektiv og ubehagelige opplevelse av avvik mellom ens ønske og faktiske sosiale relasjoner (Pearlman & Peplau, 1981 sitert i Tvedt & Bru, 2023). Forfatterne i artikkelen benytter ikke begrepet internaliserende vansker, men jeg velger å inkludere ensomhet under internaliserende ettersom ensomhet i samme grad som depresjon og angst er en indre tilstand. Tvedt og Bru (2023) finner en direkte negativ effekt på fullføring for ensomhet, med en 10% reduksjon i fullføringsrate for de mest ensomme elevene (Tvedt og Bru, 2023).

Funn fra artiklene viser at ikke bare internaliserende vansker er en årsak til frafall i videregående skole, men også eksternaliserende vansker. Holen et al (2018) studie (artikkel 2) finner at elever som ikke fullførte videregående skole hadde mer psykiske plager og eksternaliserende vansker enn de som fullførte (Holen et al, 2018). Eksternaliserende vansker defineres som vansker rettet mot en persons miljø, eksempler på dette er ADHD, ulike atferdsvansker, vold og kriminalitet. I Simson et al (2022) studie (artikkel 3) finner forskerne at over halvparten av ungdommene med psykiske plager hadde ikke fullført videregående skole innen de hadde blitt 21 år. De skriver også følgende «Resultatene viser at psykiske plager er negativt assosiert med sannsynligheten for å fullføre videregående skole» (Simson et al, 2022). Disse tre studiene viser tydelig betydningen til psykiske plager for frafall i videregående skole. Studiene viser at psykiske plager har en signifikant betydning for sjansen for å fullføre videregående skole. Jeg mener dette tydeliggjør viktigheten av å jobbe aktivt med, men ikke minst øke, og forbedre det psykiske helsearbeidet i skolen. Hvis det er slik at psykiske plager

gir en betydelig økt risiko for frafall fra videregående skole, og det gjelder både internaliserende og eksternaliserende vansker slik Simson et al (2022) (artikkel 3) konkluderer med, mener jeg det trengs egne yrkesutøvere og profesjoner i skolen, utenom lærerne som kan jobbe med elevene og deres psykiske helse. Barnevernspedagoger kan ha denne rollen i form av miljøterapeuter eller miljøarbeidere og har særskilt kunnskap om utsatte barn og unge. Miljøterapeuter arbeider heller ikke med undervisning og vurdering av elever, dermed frigjør dette tid til å jobbe direkte med elevene.

Relasjonsteori kan bidra til å forklare hvordan ensomme elever og elever med psykiske plager har lavere sjanse for å fullføre videregående skole. Relasjoner har stor betydning for menneskers livskvalitet og mulighet til å leve et godt liv. Mennesker kan motta støtte, hjelp og oppmuntring fra de man inngår i relasjoner med (Schiefløe, 2022). Individuer som har mangel på relasjoner og er ensomme, har ikke i samme grad denne tilgangen på støtte som relasjoner gir. Dette tror jeg er en risikofaktor da elever ikke kan få støtte fra medelever, når de ikke har gode relasjoner til dem, som kan lede til at elever dropper ut. Holen et al (2018) (artikkel 2) finner også at elever med psykiske plager opplever mindre støttende og affektive forhold til sine lærere (Holen et al, 2018). Dermed har de i tillegg mindre tilgang på støttende relasjoner fra medelever, men også lite tilgang til støttende lærerrelasjoner. Med andre ord så mangler de et mobiliserbart støtteapparat (Schiefløe, 2022, s. 132).

Holen et al (2018) viser også til forskning i artikkel 2 om elever med eksternaliserende vansker og det de beskriver som risikoatferd og konkluderer at disse elevene hadde større sannsynlighet for å være i konflikter med sine lærere (Hamre & Pianta, 2001; Rudasill et al, 2010, i Holen et al, 2018). Schiefløe (2022) har utviklet begrepet *negative relasjoner* når det er snakk om relasjonskonflikter (Schiefløe, 2022, s. 55). Mennesker holder på relasjoner fordi vi opplever at det gir oss noe positivt. Noen relasjoner kan oppleves som mindre verdifulle fordi partene er uenige om viktige ting, eller det gir ikke oss noe vi setter pris på. Disse relasjonene vil etter hvert eventuelt dø ut, eller de kan avsluttes med bevisste brudd. Noen relasjoner er likevel tilskrevne, som vil si at vi står i disse relasjonene enten vi vil eller ikke. En elev-lærer relasjon er et eksempel på dette. Slike negative tilskrevne relasjoner kan være belastende og destruktive. Negative eller konfliktfylte elev-lærer relasjoner er svært uheldige for elevers sjanser til å fullføre videregående skole. I artikkel 2 finner vi at elever som står i fare for å droppe ut opplever at deres lærere hadde mer negative holdninger til en gruppe elever som stod i fare for å droppe ut samt opplevde lærevansker og hadde atferdsvansker (Fortin, Marcotte, Potvin, Royer & Joly, 2006, i Holen et al, 2018). Andre longitudinelle studier indikerer at elever med

eksternaliserende vansker og risikoatferd var mer sannsynlig til å ha konfliktfylte forhold med sine lærere, dette finner jeg også i artikkel 2 (Fortin et al, 2013; Hamre & Pianta, 2001; Rudasill et al., 2010 i Holen et al, 2018).

Med bronfenbrenners begreper kan en diskutere dette på mikronivå. Samhandling med lærere og medelever (eller mangel på) foregår på skolen og mellom individer (Karlsen, 2012). Å oppleve manglende lærerstøtte og/eller ensomhet kan forstås som å foregå på mikronivå, hvor elevene ikke oppnår ønsket nivå av relasjoner til jevnaldrende, samtidig som de ikke opplever å få god lærerstøtte. Konsekvensene i denne situasjonen er at elever ikke fullfører videregående skole (eller har lavere sjans for å fullføre). For å jobbe med ensomhet og manglende lærerstøtte tror jeg det trengs samhandling på de ulike nivåene. På mikronivå kan den det gjelder gjøre en innsats for å prøve å skape vennerelasjoner i sitt klassemiljø, men dette alene er ikke nødvendigvis nok. Det kan være behov for hjelp fra andre nivåer, foreldre, lærere og skoleledelse kan bevisstgjøres på et psykisk helseproblem i klassen og jobbe sammen for å bedre dette, dette foregår på mesonivå. På eksonivå kan det arrangeres aktiviteter utenom skoletid for å bidra til økt samhold i klassen (Helgesen, 2021, s. 179).

4.2 Reproduksjon sosiale forhold

I artikkel 2 og 3 kommer det frem at elever som kommer fra familier med lavere utdanning har lavere sannsynlighet for å fullføre videregående skole (Holen et al, 2018; Simson et al, 2022). Dette punktet handler om sosiale forhold som går i arv og gjenskapes eller gjenleves hos barn. Om foreldre sliter med psykisk helse, kan barn også slite med psykisk helse. Bunkholdt & Kvaran (2021) viser til forskning om barn med psykiske syke foreldre som har høyere risiko for å utvikle psykiske lidelser selv, enten som barn eller voksne, og at barn av psykisk syke foreldre er en av de største risikogrupperne for å utvikle psykiske lidelser (Mevik & Trembo, 2002 i Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 154; Sølvberg, 2011, i Bunkholdt & Kvaran, 2022, s. 154). Det finnes også støtte til en påstand om at sosiale forhold reproduserer på andre områder, nemlig fattigdom, eller lav sosioøkonomisk status. Bunkholdt & Kvaran (2021) viser igjen til forskning som viser at barn av fattige foreldre i større grad faller ut av videregående skole (Sandbæk og Pedersen, 2010, i Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 140), og selv har stor risiko for å bli fattige når de vokser opp (Lorentzen & Nielsen, 2009, i Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 141). Samlet sett mener jeg artiklene viser at sosiale forhold kan reproduseres. Dette finner vi og i artikkel 2 og 3. Holen et al (2018) finner at elever som ikke fullførte videregående skole opplevde en rekke med utfordringer; de fikk lavere karakterer i tiende klasse, opplevde mindre

affektive elev-lærer forhold, og kom fra familier med lavere utdanning enn de som fullførte videregående skole (Holen et al, 2018). Simson et al (2022) finner at ungdommer med psykiske plager kommer fra familier med lavere inntekt og utdanning, deres foreldre er oftere skilt og har selv lavere karaktersnitt (Simson et al, 2022). Disse funnene fra begge artiklene viser at sosiale forhold kan reproduseres. Med utgangspunkt i artiklene kan en se hvilken betydning oppvekstmiljø kan ha for hvordan elevene kan klare seg og hva de kan oppnå. Forskningen jeg referer til ovenfor (Holen et al, 2018; Simson et al, 2022) foreslår og at sosiale forhold kan ha en slik betydning at det samme som har skjedd med foreldrene kan skje med barna. Det kan hende da at barn av foreldre som har lav utdanning, lav sosioøkonomisk status, skilte foreldre, opplever mindre affektive elev-lærer forhold, må jobbe hardere for å fullføre videregående skole, hardere enn sine medelever som ikke opplever samme utfordringer (Holen et al, 2018; Simson et al, 2022).

Vi kan benytte relasjonsteori for å forsøke å forklare hvordan sosiale forhold reproduseres. Relasjonsteori taler om relasjoner som vi frivillig velger å gå inn i fordi vi mener det kan gi oss noe positivt og det bringer en gjensidig følelse av verdi for begge parter (Schiefløe, 2022). Alle relasjoner er likevel ikke frivillige, vi kan betegne disse relasjonene som tilskrevne (Schiefløe, 2022, s. 53). Disse relasjonene velger vi ikke aktivt selv, og det kan variere stort hvilken rolle disse relasjonene vil spille i livene våre og kvaliteten på disse relasjonene. Hvem vi er i familie med, hvem ens foreldre er, er ikke noe en kan velge. Foreldre er tilskrevne relasjoner. Ovenfor viser funn fra artiklene hvordan sosiale forhold kan reproduseres eller gå i arv (Holen et al, 2018; Simson et al, 2022). Slik kan noen barn sies å være «uheldige», med at de blir født inn i tilskrevne relasjoner som har høyere sjans for å oppleve negative livshendelser fordi deres foreldre har gjennomlevd det. En ungdom som sliter med å fullføre videregående skole grunnet den har psykiske vansker, har svake og manglende vennerelasjoner, som i tillegg har foreldre med lavtlønnede jobber og lite utdanning, kan ha lavere sjanser for å fullføre videregående skole, som en konsekvens av å være i noen tilskrevne relasjoner med sosiale forhold som barnet havner inn i uten å ha kontroll over (Holen et al, 2018; Simson et al, 2022).

Med teoretiske briller kan vi ta i bruk bronfenbrenners teori og se hvordan påvirkning i eksosystemet og mesosystemet påvirker barnet (Karlsen, 2012). Vi kan tenke oss at sosiale forhold reproduseres som en konsekvens av forhold i eksosystemet. Foreldrene kan ha mindre mulighet til å følge opp og støtte barnet grunnet jobbsituasjon eller at foreldrene selv er psykisk syke. En tidkrevende arbeidssituasjon kan ta mye tid fra foreldrene som resulterer i at de er mindre involverte i barns liv, som igjen kan oppleves som en mangel i en ungdoms liv som kan

lede til at ungdommen ikke klarer å fullføre videregående skole. Foreldres økonomiske situasjon er også forhold som indirekte kan påvirke barn med uheldige konsekvenser (Helgesen, 2021, s. 178). Eksosystemet handler om indirekte forhold som påvirker barnet, mesosystemet består av samspillet mellom mikrosystemene og her kan en trekke samarbeid mellom skole og foreldre som et eksempel. På denne måten tror jeg både eksosystemet og mesosystemet kan direkte, og indirekte påvirke barnet på hver sin måte som en følge av ytre forhold (eksempelvis foreldres situasjon) og foreldrenes svake eller dårlige kontakt med skolen grunnet situasjonen foreldrene står i, enten det er svak økonomi, en tidskrevende jobbsituasjon eller dårlig samarbeid foreldrene imellom grunnet skilsmisse som kan belyse hvordan ulike systemer har innvirkning på reproduksjon av sosiale forhold (Karlsen, 2012), (Helgesen, 2021, s.178).

4.3 Faglig prestasjons effekt på frafall i videregående skole

Funnene på faglig prestasjons effekt på frafall i videregående skole peker i ulike retninger. Holen et al (2018) finner i artikkel 2 en mekanisme som går fra at elever som sliter psykisk og opplever dårlige forhold til sine lærer og dette leder til at de oppnår lavere karakterer og senere dropper ut av videregående skole (Holen et al, 2018). Forskerne viser også en tendens til at de elevene med mest psykiske plager er også dem som rapporterer dårligst forhold til sine lærere (Holen et al, 2018). Dermed spekulerer forskerne hvorfor lærere tilsynelatende har verre forhold til de elevene som kanskje trenger det mest. Dette poengterer Holen et al (2018) videre, at det må være en krevende, hvis ikke umulig oppgave å møte individuelle elevers behov på en positiv måte og korrigere negativ oppførsel i en kompleks klassesetting med elever med ulike behov (Holen et al, 2018).

På den andre siden finner Tvedt og Bru (2023) i artikkel 1 at faglig prestasjon predikerer fullføring av videregående skole i stor grad, og at faglig prestasjon var den variabelen som ga sterkeste assosiasjon med fullføring av videregående skole (Tvedt & Bru, 2023). Denne studien viser at faglig prestasjon har en stor effekt på elevers sjanse for å fullføre videregående skole. Studiens resultater støtter Holen et als (2018) studie i artikkel 2 og setter viktigheten av faglige prestasjoner i lys. De finner også en svak positiv prediksjon at opplevd emosjonell lærerstøtte predikerer faglige prestasjoner (Holen et al, 2018), noe som også kan sammenstilles med Holen et als (2018) funn om viktigheten av elevens forhold til lærere og karakterer.

Simson et al (2022) finner i artikkel 3 at karaktersnitt fungerer som en medierende variabel på psykiske plager (Simson et al, 2022). Stiller vi dette resultatet sammen med resultatene fra de andre studiene om sammenhengen mellom psykiske plager og faglige prestasjoner på frafall har vi bred støtte i alle tre artiklene mot at faglige prestasjoner har en signifikant betydning for frafall i videregående skole (Holen et al, 2018; Simson et al, 2022; Tvedt & Bru 2023). Vi ser både at gode faglige prestasjoner predikerer fullføring (Tvedt & Bru, 2023), men også at svake faglige prestasjoner predikerer frafall eller øker sannsynligheten for å droppe ut (Holen et al, 2018). Studien til Holen et al i artikkel 2 (2018) viser også hvilken rolle elev-lærer forholdet kan fungere som medierende variabel i assosiasjonen mellom faglig prestasjon og frafall i videregående skole, og finner at elev-lærer forholdet fungerer som en medierende variabel for faglige prestasjoner (Holen et al, 2018). Altså at elever som har gode forhold til sine lærere opplever å få bedre karakterer, og det å oppnå bedre karakterer sammen med å ha gode forhold til sine lærer predikerer fullføring (Holen et al, 2018). Dette finner og Simson et al (2022) i artikkel 3 (Simson et al, 2022).

Med Bronfenbrenners begreper (Karlsen, 2012; Helgesen, 2021) foregår dette på mikronivå. Elevene samhandler direkte med lærere og det er denne aktiviteten som resultere i karakterer og relasjoner til lærere. Vi har sett i de ulike studiene hvordan gode faglige prestasjoner kan predikere fullføring, men og hvordan svake faglige prestasjoner kan predikere frafall (Holen et al, 2018; Simson et al, 2022). Dette demonstrerer hvordan individet (eleven) kan utvikle seg i positiv retning gjennom fullføring av videregående skole, og negativ utvikling med svake faglige prestasjoner og frafall innenfor én og samme nivå (Helgesen, 2021, s. 178) Jeg har tro på at endringer kan skje innenfor samme nivået, men også i samspill med de andre nivåene. På makronivå kunne politiske vedtak endret organisering innenfor skolen som eksempelvis kunne tilsette flere ansatte i skolen og gi lærere eller andre sosialfaglig ansatte mer tid til elevene (Karlsen, 2012) Det kunne ha blitt ansatt flere lærere som kunne har brukt tid på å støtte opp de svakeste elevene i mindre grupper for å styrke det faglige nivået. På denne måten kunne indirekte, samfunnsmessige endringer på politisk nivå påvirket forhold på mikronivå (Karlsen, 2012; Helgesen, 2021).

Relasjonsteori kan bidra til å forklare sammenhengen mellom elever med psykiske vansker som oppnår dårligere forhold til sine lærere som leder til å oppnå svakere karakterer og senere frafall. Elever som sliter psykisk, har oftere dårligere relasjoner til sine lærere (Holen et al, 2018). Som relasjonsteori forklarer gir relasjoner tilgang på ulike goder, blant dem støtte og oppmuntring og hjelp når det er behov for dette. Elever med dårligere forhold til sine lærere

vil nok ha mindre tilgang til støtte, dette fordi det kan være en krevende oppgave å kunne gi støtte til noen man har et dårlig forhold til, dermed får ikke elever adekvat faglig støtte og veiledning. Dette leder til lavere oppnådde karakterer, som vi ser leder til frafall (Holen et al, 2018). Et begrepssett fra relasjonsteori som kan gi en alternativ forklaring til sammenhengen mellom psykisk syke elever og frafall gjennom lavere karakterer er Universalisme vs. partikularisme (Schiefløe, 2022, s. 54). Universalisme betyr å behandle alle likt etter samme regelsett. Partikularisme betyr å gi særbehandling. I en klasseromskontekst er det læreren som behandler alle likt som opptrer universalistisk, mens en lærer som behandler enkelte elever annerledes opptrer partikularistisk. Elevene som opplevde dårligere forhold til sine lærere kunne kanskje ha tjent på en partikularistisk tilnærming. Å få særbehandling fra lærerne kan være det elever med psykiske plager trenger for å kunne forbedre forholdet til sine lærere, slik at risikoen for frafall reduseres. Det er ikke nødvendigvis favorisering eller forskjellsbehandling, men tilpasset undervisning og læring på elevenes premisser. En mulig forklaring på ensomme elever som har droppet eller har stor risiko for å droppe ut er en lærer som opptrer universalistisk. På den andre siden kan en lærer som gir enkelte elever særbehandling, altså en partikularistisk tilnærming kan også være årsaken til at elever dropper ut. Elever med psykiske plager kan ha store ønsker og ambisjoner om å lykkes i skolen, men opplever å ha dårligere forhold til sine lærere, læreren gir særbehandling til «favorittelevne» og de stille elevene som har psykiske plager blir muligens ikke sett av læreren. Den manglende lærerstøtten resulterer i at eleven oppnår lavere karakterer og senere eventuelt ikke fullfører videregående skole (Schiefløe, 2022, s. 54).

4.4 Psykososialt læringsmiljøfaktorer

Dette punktet handler om hvilken betydning psykososiale læringsmiljøfaktorer har for frafall i videregående skole. Det er artikkelen til Tvedt & Bru (2023) (artikkel 1) som uttrykkelig skriver om psykososialt læringsmiljø faktorer. I artikkelen deles psykososiale læringsmiljøfaktorer inn i ensomhet og opplevd emosjonell støtte fra lærere (Tvedt & Bru, 2023). Ensomhet defineres som en *subjektiv og ubehagelige opplevelse av avvik mellom ønsket og faktiske sosiale relasjoner* (Pearlman & Peplau, 1981 i Tvedt & Bru, 2023). Emosjonell støtte defineres som *når elever opplever deres lærere som omsorgsfulle, tilgjengelige når de trenger hjelp, og har tro på deres mulighet til å lære og oppnå deres faglige mål, dette indikerer opplevd emosjonell støtte fra lærere* (Hofkens & Pianta, 2022; Patrick, Kaplan & Ryan, 2011, i Tvedt & Bru, 2023). Rogstad og Reegård viser til forskning som viser

at relasjonen mellom lærer og elev, og lærerens rolle er avgjørende for læringsmotivasjonen (Rogstad & Reegård, 2017, s. 11). Hovedfunnet for dette temaet er fra samme artikkel, og viser at begge psykososiale faktorene har en svak predikerende effekt på frafall i hver sin respektive retning. (Tvedt & Bru, 2023). Med andre ord, ensomhet øker sannsynligheten for å droppe ut av videregående mens opplevd emosjonell støtte fra lærere beskytter eller kan promotere fullføring (Tvedt & Bru, 2023). Dette funnet viser at psykososiale læringsmiljøfaktorer kan ha en positiv (promoterer fullføring) og negativ (predikerer frafall) betydning. Det viser hvordan lærere kan jobbe med frafall ved å jobbe aktivt med relasjoner med elevene, men det viser også hvordan ensomhet har en signifikant betydning for frafall. Dette poenget styrkes videre ved at forfatterne finner at elever som droppet ut av videregående skole opplevde mindre affektive elev-lærer forhold (Tvedt & Bru, 2023). Holen et al (2018) funn i artikkel 2 om at elever med psykiske plager eller eksterne vansker kan oppleve mindre affektive og støttende elev-lærer forhold, Holen et al (2018) kan trekkes fram i dette temaet og bidra til å styrke argumentasjonen. Dette funnet gjør situasjonen enda mer kompleks. Elever med psykiske vansker og ensomhet har økt sjanse for å ikke fullføre videregående skole. Samtidig er det disse elevene som opplever å ha dårligst forhold til sine lærere. Dermed er det vanskeligere for disse lærerne å nå inn til de elevene som kanskje trenger det mest (Tvedt & Bru, 2023; Holen et al, 2018).

Relasjonsteori kan benyttes for å forklare hvordan ensomme elever har økt sjanse for å ikke fullføre videregående skole. Ensomhet kan forstås som mangel på relasjoner. Relasjoner har en viktig betydning for mennesker gjennom det Schiefloe (2022) betegner et mobiliserbart støtteapparat, som kan mobiliseres når et individ trenger støtte, oppmuntring eller trøst. Denne støtten relasjoner kan tilby har stor betydning for livskvaliteten (Schiefloe, 2022). Som nevnt kan ensomhet forstås som mangel på relasjoner. Elever som er ensomme står i større grad utenfor sosiale grupper som kan skape identitet, har ikke tilgang på de ulike godene som det bringer ved å ha vennerelasjoner som sosial, emosjonell eller praktisk støtte. Da kan de ikke søke støtte hos venner når det oppstår utfordringer på skolen, enten det er faglig eller sosialt. Det kan være så enkelt som å slite med leksene, som individet ikke kan spør venner om hjelp til. Dette kan være med å bidra til at eleven i økende grad ikke trives på skolen, som leder til at ensomme elever dropper ut. Ensomme elever har ikke bare manglende relasjoner til medelever, men også manglende eller dårlige relasjoner til lærere. Som Tvedt & Bru (2023) finner i sin artikkel, har emosjonell støtte en viktig betydning som forebyggende mot frafall (Tvedt & Bru, 2023). Funnene til Holen et al (2018) viser og at elever med psykiske plager kan i mindre grad

oppleve støttende og affektive elev-lærer forhold (Holen et al, 2018). Da har ikke bare ensomme elever manglende tilgang til støtte og oppmuntring fra medelever og venner, de opplever også å ikke kunne motta støtte fra lærere i mindre grad. Det blir da en dobbelpåvirkning som gjør skolen til et lite trivelig sted for ensomme elever å være, og som kan øke sjansen for at elevene ikke fullfører videregående skole.

Her kan Bronfenbrenners (Karlsen, 2012) teori trekkes inn ved å igjen se på mikronivået. Som jeg skriver ovenfor, tror jeg endring kan skje både i de individuelle nivåene men også på tvers av og med samarbeid gjennom flere eller alle nivåene. I en situasjon hvor det er ensomme og tilbaketrunkne elever ser jeg for meg å øke elevens sjanser til å fullføre videregående skole vil bli en utfordrende oppgave. Ensomme og tilbaketrunkne elever er kanskje en gruppe det er vanskelig å nå inn til, særlig hvis de ikke søker hjelp og støtte. Dermed ville det være en mer krevende oppgave å jobbe med dette problemet på mesonivå da dette må involvere flere parter og deltakere. Jeg tror ensomme elever vil være tilbakeholdne mot å eksempelvis delta på møter med lærere, foreldre og skoleledelse, som muligens hadde vært et tiltak for å jobbe mot ensomhet på mesonivå. Tilbaketrunkne og ensomme elever holder seg kanskje gjerne for seg selv, eller med en spesiell venn de kan tiltro seg til. Ensomme elever holder seg nok unna store forsamlinger enten frivillig eller ufrivillig. (Karlsen, 2012; Helgesen, 2021).

5.0 Avslutning

Frafall i videregående skole er et kompleks og sammensatt problem. Å ikke ha fullført videregående skole gjør individet svært sårbar på arbeidsmarkedet og i utdanning, det er også en økning i kriminalitet og helseutfordringer for de som ikke fullfører videregående opplæring (De ridder et al, 2012). I denne oppgaven ser jeg på hvilke årsaker som har betydning for frafall i videregående skole. Jeg produserer fire sentrale temaer som jeg mener bidrar til å besvare problemstillingen. De viktigste funnene er betydningen av psykiske plager og faglig prestasjon på sjansene til å fullføre videregående skole. Alle studiene viser samlet en negativ påvirkning for faglige prestasjoner på frafall. Psykiske plager har også en signifikant negativ betydning på sjansene til å fullføre videregående skole. Med andre ord, de som presterer svakest faglig har lavere sjanse for å fullføre videregående skole, og de som sliter psykisk har også reduserte sjanser for å fullføre videregående skole. Vi ser likevel en beskyttende virkning på frafall for emosjonell støtte fra lærere. Dette vil si at læreren kan jobbe mot frafall ved å være støttende til sine elever. Jeg finner at sosiale forhold reproduseres, og at dette gjelder frafall også, med andre ord, barn av foreldre som ikke har fullført videregående skole, har selv lavere sjanse for

å fullføre. Funnene fra artiklene viser hvordan emosjonell støtte fra lærere både kan være årsaken til at elever har høyere sjanse for å droppe ut, gjennom at de opplever manglende støtte fra lærere, men artiklene viser også hvordan opplevd lærerstøtte kan virke beskyttende. Dermed er samme faktor både en årsak til frafall, men samtidig en årsak som forebygger frafall. Funnene mine viser en tydelig direkte konsekvens av psykiske helseproblemer i form av lavere sjanse for å fullføre videregående skole, og konsekvenser på andre skoleområder slik som faglig prestasjon og elev-lærer forholdet. Jeg mener viktigheten av å jobbe med elevers psykiske helse kommer tydelig frem som et poeng fra denne oppgavens funn, og støtte til denne påstanden med læreres funksjon som beskyttende faktor. Det var funnet om emosjonell støtte fra lærere som ledet til at oppgavens problemstilling og besvarelse også inneholdt et lite fokus på hva som er forebyggende for frafall, likevel er det hvilke årsaker som har betydning som var hovedfokuset for oppgaven.

Å benytte litteraturstudie med fokus på kvantitative studier var et hensiktsmessig valg for å utforske hvilke årsaker som har betydning for frafall i videregående skole ettersom jeg kunne undersøke store mengder data og si noe generelt om befolkningen. Utvalget av tekstene bidro til at jeg fikk økt kunnskap om faglig prestasjons virkning på frafall i videregående skole. I analysen har jeg lært hvordan man studerer tekster og leter etter og etablerer temaer. Jeg mener funnene mine besvarer problemstillingen jeg har valgt og har i tillegg vist hvilken effekt lærere kan ha i forebyggingen av frafall. Denne oppgaven kan bidra til å gi verdifull innsikt til sosialfaglig utdannede som ønsker å jobbe i skolen. Frafall fra videregående skole er et sammensatt problem og ofte et resultat av en prosess som har gått over tid, med andre ord, det er få som våkner en dag og finner ut at de skal avslutte skolegangen. Derfor er denne oppgaven relevant for alle som skal jobbe innen skolen, og ikke bare videregående da forebyggende tiltak og tidlig innsats er av verdifull betydning. Gjennom arbeidet med dette prosjektet vil jeg påpeke at det mangler forskning med kvalitativ fokus på frafall i videregående skole. Dette kunne fanget opp individuelle historier og forklaringer på årsaker til frafall som kvantitative studier ikke oppdager.

Litteraturliste

Aveyard, H. (2014). *Doing a literature review in Health and Social Care: a practical guide* (3.utg). Open University Press. *187 sider

Bunkholdt, V., Kvaran, I., (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. (2.utg). Gyldendal.

Dalland, O. (2020). *Metode og Oppgaveskriving* (7.utg). Gyldendal. * 38 sider

Dalland, O. (2014). *Metode og oppgaveskriving* (5.utg). Gyldendal. * 28 sider

De Ridder, K, A., Pape, K., Johnsen, R., Westin, S., Holmen, T. L., & Bjørngaard, J. H. (2012). School dropout: A Major public health challenge: A 10-year prospective on medical and non medical social insurance benefits in young adulthood, the Young HUNT 1 study (Norway). *Journal of Epidemiology and Community health*, 66(11), <https://doi.org/10.1136/jech-2011-200047> * 5 sider

- Helgesen, L.A. (2021). *Menneskets dimensjoner: Lærebok i psykologi*. (4.utg). Cappelen Damm Akademisk.
- Holen, S., Waaktaar, T., Sagatun, Å. (2018). A Chance Lost in the prevention of School Dropout? Teacher-Student Relationships Mediate the Effect of Mental Health Problems on Noncompletion of Upper-Secondary School. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 62 2018 (5), 737-753 <https://doi.org/10.1080/00313831.2017.1306801>
- Karlsen, P.J. (2012). *Psykologi: Inngangsporten*. Universitetsforlaget. * 30 sider
- Kvello, Ø. (Red.). (2008). *Oppvekst: Om barns og unges utvkiling og oppvekstmiljø*. Gyldendal Akademisk. * 34 sider
- Malt, Ulrik; Aslaksen, Per: *psykiske lidelser* i *Store medisinske leksikon* på snl.no. Hentet 25. april 2024 fra https://sml.snl.no/psykiske_lidelser (Limt inn fra SNL) * 1 side
- Reegård, K., Rogstad, J., (Red.). *De frafalne: Om frafall i videregående opplæring*. Gyldendal Akademisk. * 209 sider
- Schmid, E. (2021). «Alle sammen støtter hverandre og hjelper hverandre hvis vi trenger motivasjon»: et elevperspektiv på læring og relasjoner i flerkulturelle videregående skoler med lave inntakskrav. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*, 2(1), 44-60. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-8162-2021-01-03> *16 sider.
- Schiefloe, P.M., (2022). *Sosial kapital og sosiale landskap*. (2.utg). Universitetsforlaget. * 269 sider
- Statistisk Sentralbyrå (2023, 12 juni). *Gjennomføring i videregående opplæring*. SSB. <https://www.ssb.no/utdanning/videregaende-utdanning/statistikk/gjennomforing-i-videregaende-opplaering>
- Symonds, J.E. & Tang, X. (2024). Quality appraisal checklist for quantitative, qualitative and mixed methods studies. PsyArXiv. <https://doi.org/10.31234/osf.io/djmcq>
- Simson K,V., Brekke, I., Hardoy, I. (2022). The impact of Mental Health Problems in Adolescence on Educational Attainment. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 66 (2), 306-320 <https://doi.org/10.1080/00313831.2020.1869077>

Thidemann, I-J., (2019). *Bacheloroppgaven for sykepleierstudenter: Den lille motivasjonsboken i akademisk oppgaveskriving*. (2.utg). Universitetsforlaget.

Tvedt, M.S. & Bru, E. (2023). Completion of upper secondary education: Predictions of the psychosocial learning environment and academic achievement. *Learning and instruction*, 88, 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2023.101824>

Vedlegg

Vedlegg 1. Tema og sitater fra artiklene

Tema	Sitater fra artiklene
Betydningen av psykiske plager for frafall i videregående skole	“Direkte negativ effekt på fullføring for ensomhet» Tvedt & Bru, 2023. «De 10% mest ensomme av ungdommene opplevde en fullføringsrate på 75,8%, som utgjør en 10 prosentpoeng forskjell fra de som rapporterte ingen ensomhet.» Tvedt & Bru, 2023. «Gutter og jenter som ikke fullførte videregående skole rapporterte mer psykiske

	<p>plager og eksternaliserende vansker i tiende klasse enn de som fullførte». Holen et al, 2018.</p> <p>«Elever med eksternaliserende vansker eller psykiske plager kan oppleve mindre affektive og støttende elev-lærer forhold.» Holen et al, 2018.</p> <p>«Psykiske plager var negativt assosiert med frafall, elev-lærer forhold, karaktersnitt, og foredres utdanning for jenter mer enn for gutter» Holen et al, 2018.</p> <p>«Forfatterne finner signifikante negative assosiasjoner mellom psykiske plager og elev-lærer forholdet» Holen et al, 2018.</p> <p>«Av utvalget i studien, hadde 40% en internaliserende diagnose og 17% hadde en eksternaliserende diagnose». Simson et al, 2022.</p> <p>«Flere jenter ble diagnostisert med internaliserende vansker, mens gutter ble oftest diagnostisert med en eksternaliserende diagnose». Simson et al, 2022.</p> <p>«Over halvparten av ungdommene med psykiske plager hadde ikke fullført videregående innen de fylte 21 år». Simson et al, 2022.</p> <p>«Resultatene viser at psykiske plager (internaliserende og eksternaliserende vansker) er negativt assosiert med sannsynligheten for å fullføre videregående skole». Simson et al, 2022</p> <p>«Resultatene viser at eksternaliserende vansker var assosiert med en reduksjon i skolefullføring (innen fylte 21) med 54% for jenter, og 53% for gutter. Simson et al, 2022</p> <p>«Internaliserende vansker reduserte fullføring med 42% for gutter og 33% for jenter». Simson et al, 2022</p>
--	--

<p>Reproduksjon av sosiale forhold</p>	<p>«Elever som ikke fullførte videregående skole opplevde mindre affektive elev-lærer forhold, hadde dårligere karakterer fra tiende klasse, og kom fra familier med lavere utdanning enn de som fullførte videregående skole». Holen et al, 2018.</p> <p>«Forfatterne finner at psykiske plager var mer negativt assosiert med frafall, elev-lærer forhold, karakterer for jenter sammenlignet med gutter». Holen et al, 2018</p> <p>«Ungdommer med psykiske plager kommer fra familier med lavere utdanning og inntekt, deres foreldre er oftere skilte, og har selv lavere karaktersnitt». Simson et al, 2022.</p>
<p>Faglig prestasjons effekt på frafall i videregående skole</p>	<p>«Faglig prestasjon på videregående var den variabelen som ga sterkest assosiasjon med fullføring av videregående skole». Tvedt & Bru, 2023.</p> <p>«Faglig prestasjon predikerer fullføring av videregående skole i stor grad». Tvedt & Bru, 2023.</p> <p>«Elevene som droppet ut hadde lavere karakterer fra tiende klasse». Holen et al, 2018.</p> <p>«Forfatterne finner negative assosiasjoner mellom faglig prestasjon og psykiske plager i større grad for jenter enn for gutter». Holen et al, 2018</p> <p>«Funnene viser signifikante assosiasjoner mellom elev-lærer forholdet og karakterer for både psykiske plager og eksternaliserende vansker». Holen et al, 2018</p> <p>«Studien finner at jenter har høyere karaktersnitt enn gutter». Simson et al, 2022.</p> <p>«Karaktersnitt fungerer som en medierende variable på psykiske plager. « Simson et al, 2022</p>

<p>Psykososialt læringsmiljøfaktorer</p>	<p>«Forfatterne finner svake assosiasjoner med de to psykososiale faktorene i deres respektive forventede retninger». Tvedt & Bru, 2023.</p> <p>«Forfatterne finner en svak positiv prediksjon for opplevd emosjonell lærerstøtte til faglige prestasjoner, og faglige prestasjoner predikerer fullføring». Tvedt & Bru, 2023.</p> <p>«Elever som ikke fullførte videregående skole, opplevde mindre affektive elev-lærer forhold». Holen et al, 2018</p> <p>«Jenter og gutter med psykiske plager eller eksternaliserende vansker kan oppleve mindre affektive og støttende elev-lærer forhold» Holen et al, 2018</p> <p>«Psykiske plager var mer negativt assosiert med frafall, elev-lærer forhold, karakterer og foreldres utdanning for jenter sammenlignet med gutter.» Holen et al, 2018</p> <p>«Forfatterne finner ingen signifikant direkte effekt for elev-lærer forholdet i tiende klasse på frafall fra videregående skole» Holen et al, 2018</p> <p>«Bare for jentene hadde psykiske plager en svak, men signifikant negativ direkte effekt på fullføring». Holen et al, 2018</p> <p>«Forfatterne finner signifikante negative assosiasjoner mellom psykiske plager og elev-lærer forholdet. Holen et al, 2018</p> <p>«Karaktersnitt fungerer som en medierende variable på psykiske plager. « Simson et al, 2022</p>
---	--

Vedlegg 2. Styrker og svakheter i artiklene

Artikler	Styrker	Svakheter
----------	---------	-----------

<p>Artikkel 1 (Tvedt & Bru)</p>	<p>Registerdata over 5 år kombinert med selvrapportering</p> <p>Relativt stort utvalg</p> <p>Demografisk variasjon</p> <p>Subjektive målinger av emosjonell støtte</p> <p>Skalaer med flere valg</p>	<p>Utvalg bare fra en region i landet</p> <p>Begrenset relevans for internasjonal forskning</p> <p>Generelle spørsmål om emosjonell støtte fra lærere</p> <p>Metodologiske svakheter med selvrapportering (social desirability, permanent response style, recall bias osv)</p>
<p>Artikkel 2 (Holen et al)</p>	<p>Spørreundersøkelse med data om internaliserende og eksternaliserende vansker, karakterer, senere fullføring av videregående skole og foreldres utdanning fra nasjonale registre</p> <p>Forskning støtter validitet til SDQ og HSCL-10</p>	<p>Selvrapportering av psykiske plager og elev lærer forhold.</p> <p>Metodologiske svakheter med selvrapportering</p> <p>Ikke mulig å måle kausalitet mellom psykiske plager og elev-lærer forhold</p>
<p>Artikkel 3 (Samson et al)</p>	<p>Stort utvalg</p> <p>Detaljert longitudinell registerdata</p> <p>Detaljert sosiodemografisk informasjon</p> <p>Objektiv mål av psykisk helse</p>	<p>Tvil om spesialisthelsetjeneste diagnostiserte lidelsers evne til å predikere psykisk helse</p> <p>Bare ungdommer under spesialisthelsetjenesten</p> <p>Kan ikke fange mindre alvorlige psykiske vansker</p> <p>Når psykiske plager ble målt</p> <p>Ikke informasjon om komorbiditet</p>